

Ribot'a Göre Beş Temel Heyecan (Reşat ÖNDER)

Ribot, beş temel heyecanı ayırt etmekte bunları meydana geliş sıralarına göre şöyle anlatmaktadır:

1. “İlk ortaya çıkan heyecan **korku** heyecanıdır. Preyer'e göre, çocuklarda ikinci günde belirir. Ona göre ilk korku işitme duyusuyla daha sonra görme duyusuyla ortaya çıkmaya başlamıştır. Korku bir savunma heyecanıdır.”

2. “Bir saldırı heyecanı olan **kızgınlık** (hiddet) çocukta ikinci ayla dördüncü ay arasında belirir.”

3. “Kızgınlıktan sonra sevginin ilk belirtisi olan **eğilim** (meyil) heyecanı ortaya çıkmıştır. Çocukta beşinci aydan sonra ortaya çıkan bu heyecan, toplumsal ve törebilimsel (ahlaki) heyecanların da kaynağıdır. Ribot'a göre bu ilk üç heyecan insanlarla hayvanlarda ortakdır, eğilim heyecanı hayvanlarda analık sevgisi biçimindedir. Dördüncü ve beşinci temel heyecanlar sadece insanlarda ortaya çıkar.”

4. “**Bencillik** (hodgamlık) heyecanı. Bu heyecan olumlu ve olumsuz olmak üzere iki şekilde belirir: a- Güçsüzlük ve düşkünlük (ademi iktidar ve zaaf) duygusu durumundaki olumsuz biçimdir. b- Güç ve ataklık (kuvvet ve cur'et) duygusu durumundaki olumlu biçimdir. Bu bencillik heyecanı bir çok heyecana kaynaklık eder.”

5. “Meydana geliş bakımından en sonuncusu **cinsellik** heyecanıdır. Bunun meydana geliş zamanını saptamak kolaydır. Çünkü, fizyolojik belirtilerle başlar. Cinsel heyecan eğilim sevgisiyle karıştırılmamalıdır.”¹ Ribot, tüm bu heyecanların kökünde bir iç güdü (sevki tabii) bulunduğunu eserinin 24.sayfasında belirtilmektedir

¹ RİBOT, Hhe'odole, Hissiyât Ruhiyyâtî, (çev:Mustafa Şekip (Tunç) Evkaf-ı İslamiyye matb., İstanbul-1927,c.I, s.21-22.